گزارش یک

زهرا چیذری

استاندارد دوگانه «نستله» برای فقرا و ثروتمندان

شرکت صهیونیستی نستله با افزودن شکر به غذای کودک تهیه‌شده برای کشورهای فقیر آنها را در معرض چاقی و بیماری قرار می‌دهد

یک برند که بخشی از محصولات تولیدی‌اش سالم و بخشی دیگر ناسالم است! طبق گزارش‌های معتبر منتشر شده شرکت نستله دو مدل غذای کودک تولید می‌کند؛ غذایی برای کودکان کشورهای فقیر و غذایی برای کودکان کشورهایی که فقیر نیستند. آنطور که نشریه انگلیسی گاردین نوشته این شرکت به شیر خشک و غذای نوزادان کمتر از سه سال در کشورهای فقیر جهان، شکر می‌افزاید و دستورالعمل‌های ضد چاقی سازمان جهانی بهداشت را نادیده می‌گیرد. ماجرا از این قرار است که سازمان تحقیقاتی پابلیک آی، نمونه‌هایی از محصولات غذای کودک این شرکت را که در آسیا، آفریقا و امریکای لاتین فروخته‌می‌شد، برای آزمایش به یک آزمایشگاه بلژیکی فرستادند. نتایج و بررسی بسته‌بندی محصول، قند اضافه‌شده به شکل ساکاروز یا عسل را در نمونه‌های شیرخشک نیدو بالای یکسال و سرلاک بین شش ماه تا دو سال نشان داد. نستله در بازارهای اصلی اروپایی از جمله آلمان، فرانسه و بریتانیا هیچ شکر اضافه‌ای به شیر خشک کودکان خردسال اضافه نمی‌کند.

یک سازمان تحقیقاتی سوئیسی اعلام کرد، شرکت تولیدکننده شیر خشک و غلات مخصوص نوزادان، نستله، دستورالعمل‌های ضدچاقی سازمان جهانی بهداشت را نادیده می‌گیرد. نستله، بزرگ‌ترین شرکت کالاهای مصرفی جهان، برخلاف دستورالعمل‌های بین‌المللی با هدف پیشگیری از چاقی و بیماری‌های مزمن، شکر و عسل را به شیر نوزادان و محصولات غلات بسیاری از کشورهای فقیرتر، اضافه می‌کند. طبق گزارش سازمان تحقیقاتی پابلیک‌آی، نتایج بررسی نمونه‌هایی از محصولات غذای کودک این شرکت را که در آسیا، آفریقا و امریکای لاتین فروخته‌می‌شد، نشان می‌دهد. قند اضافه‌شده به شکل ساکاروز یا عسل را در نمونه‌های شیرخشک نیدو بالای یکسال و سرلاک بین شش ماه تا دو سال نشان داد.

نستله در بازارهای اصلی اروپایی از جمله آلمان، فرانسه و بریتانیا هیچ شکر اضافه‌ای به شیر خشک کودکان خردسال اضافه نمی‌کند.

■ غذای ناسالم برای کودکان فقیر

روزنامه گاردین نیز نوشت شرکت نستله، خلاف توصیه‌های سازمان جهانی بهداشت، به شیر خشک و غذای نوزادان در کشورهای فقیر جهان، شکر می‌افزاید. افزودن شکر به شیرخشک و غذای نوزادان، موجب افزایش وزن ناسالم و چاقی نوزادان می‌شود که برای سلامت آنان خطرناک است. این روزنامه نوشت کشورهای اروپایی افزودن شکر به غذا و شیرخشک نوزادان را ممنوع کرده‌اند که شرکت نستله، به محصولاتی که در اروپا می‌فروشد، شکر نمی‌افزاید، اما در محصولاتش در کشورهای فقیر، شکر فراوان دیده می‌شود.

گاردین نوشت: شرکت نستله با افزودن شکر به شیرخشک و غذای نوزادان در کشورهای فقیر، موجب چاقی و ابتلای این نوزادان به بیماری‌های قلبی – عروقی می‌شود. این روزنامه نوشت به گزارش سازمان «چشم مردم» (Public Eye) در سوئیس، شیرخشک و غذای نوزادانی که نستله به کشورهای فقیر در آسیا، آفریقا و امریکای لاتین می‌فروشد، برای بررسی به یک آزمایشگاه در بلژیک ارسال و معلوم شد به این محصولات، شکر به اشکال گوناگون از جمله ساکاروز افزوده می‌شود که برای کودکان بسیار مضر است. در این بررسی معلوم شد در محصولات شرکت نستله در کشورهای ثروتمند همچون انگلیس، شکر افزوده نمی‌شود. به نوشته گاردین، لورن گوبرل (Laurent Gaberell)، متخصص تغذیه در سازمان «چشم مردم» می‌گوید شرکت نستله باید دست از این استانداردهای دوگانه بردارد و از افزودن شکر به محصولات خود در همه کشورها، برای کودکان کمتر از سه سال خودداری کند.»

■ رشد ۲۳ درصدی اضافه وزن در کودکان

بر اساس گزارش سازمان بهداشت جهانی، در آفریقا، تعداد کودکان دارای اضافه وزن زیر پنج سال از سال ۲۰۰۰ تاکنون نزدیک به ۲۳ درصد افزایش یافته‌است. در سراسر جهان، بیش از یک میلیارد نفر چاق هستند.

دستورالعمل‌های سازمان جهانی بهداشت برای منطقه اروپا می‌گوید: هیچ قند افزوده یا مواد شیرین کننده نباید برای هیچ غذایی برای کودکان زیر سه سال مجاز باشد. در حالی که هیچ راهنمایی به طور خاص برای مناطق دیگر ارائه نشده‌است.

آزمایشات روی محصولات سرلاک فروخته‌شده در هند به طور متوسط بیش از ۲/۷ گرم شکر اضافه‌شده برای هر وعده را نشان داد. در برزیل، از هر هشت محصول سرلاک، دو محصول بدون قند و شش محصول دیگر حاوی تقریباً ۴ گرم برای هر وعده بودند. در نیجریه، یک محصول آزمایش شده تا ۶/۸ گرم قند داشت.

■ نستله را بهتر بشناسیم

شرکت نستله را به عنوان یکی از شرکت‌های حامی اسرائیل می‌شناسیم. نستله یک کمپانی تغذیه بین‌المللی است که در سال ۱۸۶۶ میلادی در سوییس توسط هانری نستله تأسیس شد و اکنون در ۱۰۰ کشور جهان، ۳۵۰ شعبه دارد. محصولات غذایی نسکافه، سرلاک، مگی، کافی میت و آب معدنی از جمله تولیدات این شرکت در سطح جهانی است. نستله در سال ۱۹۹۸ میلادی، جایزه جوبیلی (Jubilee Award) را از دست بنیامین نتانیاهو، نخست وزیر رژیم صهیونیستی، دریافت کرد. این جایزه به بزرگ‌ترین شرکت‌های تأمین‌کننده اقتصاد اسرائیل اعطا می‌شود. نستله در سال ۲۰۰۰ میلادی، مبلغ ۱۴/۶ میلیون دلار به صندوق غرامت هلوکاست واریز کرده‌است. بیانیه رسمی این پرداخت در پایگاه اینترنتی این شرکت موجود است. اکنون نستله بیش از ۴هزار پرسنل در بیش از ۱۰ شعبه اصلی در سرزمین‌های اشغالی دارد. امریکا سالانه ۲۴ میلیون دلار را به ازای سرمایه‌گذاری در اسرائیل به این شرکت اعطا می‌کند. نام شرکت نستله به دلیل ارتباط وثیق اقتصادی با رژیم صهیونیستی، در لیست معتبرترین نهادهای بین‌المللی تحریم اسرائیل موجود است و تاکنون در نقاط مختلف جهان این شرکت توسط گروه‌های مختلف مسلمان و غیرمسلمان، به دلیل کمک به رژیم صهیونیستی تحریم شده‌است. شرکت نستله، مالک بیش از نیمی از سهام شرکت اسرائیلی Osem (از بزرگ‌ترین شرکت‌های غذایی اسرائیل) است.

■ تحریم حامیان نسل کشی به اشکال مختلف

گروه‌ها و نهادهای اسلامی مختلف نیز از چند سال پیش (پس از آغاز انتفاضه دوم) نستله را در لیست تحریم خود قرار داده‌اند. دهها گروه اسلامی در اروپا و امریکا به منظور تحریم شرکت‌های صهیونیستی، سایت اختصاصی اینترنتی تأسیس کرده‌اند که در لیست اکثر آنها نام شرکت نستله موجود است.

حامیان فلسطین در انگلیس با انتشار اسامی و نشان شرکت‌های حامی رژیم اسرائیل از جمله نستله از همه آزادی‌خواهان و عدالت‌طلبان خواستند از خرید محصولات این شرکت‌ها که بخشی از پولشان صرف قتل کودکان فلسطینی می‌شود، جداً خودداری کنند و این شیوه مؤثر مبارزه با رژیم صهیونیستی و حامیانش را به دیگر شیوه‌های مبارزاتی خود بیفزایند.

آنان می‌گویند این شرکت‌ها نشان دادند همچون رژیم نژادپرست اسرائیل ارزشی برای سلامت و جان انسان‌ها قائل نیستند و با تبلیغات فراوان همواره تلاش می‌کنند به اصلی‌ترین منبع خرید محصولات مورد نیاز مردم مبدل شوند.

گفت‌وگو

سجاد آذری

کارگریزی جوانان در گفت‌وگوی «جوان» با علیرضا شریفی یزدی، روانشناس اجتماعی

ریشه فراری بودن از کار در «کنکوری‌سازی» نظام تعلیمی ماست

«ما یک تعداد جوان داریم در کشور، متأسفانه جوانند اما هیچ میلی به کار ندارند، دنبال کار هم نمی‌روند؛ نه آموزش کار می‌بینند، نه جست‌وجوی کار می‌کنند. بعضی‌ها را هم داریم که دنبال کار هستند، منتها کار را فقط پشت‌میزنشینی می‌دانند، دنبال آن هستند؛ در حالی که پشت‌میزنشینی اولاً همیشه کار نیست، بعضی اوقات بیکاری است، وانگهی حالا آنجایی هم که کار محسوب بشود، منحصر به پشت‌میزنشینی نیست.» این وضعیتی است که رهبر معظم انقلاب در خصوص برخی از جوانان کشور مورد اشاره قرار دادند در خصوص بررسی این وضعیت و راه‌حل‌های این مشکل «جوان» با علیرضا شریفی یزدی، روانشناس اجتماعی گفت‌وگو کرده‌است.

با توجه به اشاره رهبر انقلاب در خصوص اینکه برخی از جوانان به دنبال کار نیستند یا اینکه برخی دیگر فقط به دنبال کارهای پشت‌میزنشینی هستند، دلیل این نوع نگاه به مسئله را چه می‌دانید و باید در خصوص آن چه کرد؟

ما ریشه کار را باید در دستگاه تعلیم و تربیت جست‌وجو کنیم. آموزش و پرورش ما حدود ۱۶ هزار ساعت طی ۱۲ سال بچه‌های مردم را می‌برد و می‌آورد، ولی متأسفانه به جای اینکه بچه‌ها را برای کار، مهارت‌های زندگی یا روابط زوجی آماده کند همه را برای کنکور آماده می‌کند. اگر دقت کنید ما از کلاس اول ابتدایی تا کلاس دوازدهم این داستان آمادگی برای کنکور را به شکل‌های مختلف داریم و در دبیرستان و در دانشگاه با یک مشت افرادی که مدرک‌دار هستند، روبه‌رو هستیم که کار جز زندگی تحصیلی آنها نبوده یعنی آموزش‌وپرورش در مورد کار عملی به آن صورت به دانش‌آموزان آموزشی نداده‌است.

مگر به آن دانش‌آموزی که در حال درس خواندن است، گفته نمی‌شود که شما درس می‌خوانی که سر کار بروی؟

بله به او گفته می‌شود درس می‌خوانی که سر کار بروی، ولی بحث این است که نوع کار برای او توضیح داده نشده‌است. شما دانش‌آموز را پشت میز می‌نشانی و مرتب با او تست و درس‌های محفوظاتی کار می‌کنی، آچار به دست او نمی‌دهی و مسئولیت‌پذیری داخل مدرسه به او آموزش نمی‌دهی، در حالی که من در کشور ثروتمندی مثل ژاپن دیده‌ام که مثلاً هیچ مدرسه‌ای بابای مدرسه یا سرایدار ندارد، معلم و دانش‌آموز با یکدیگر باید کارهای مدرسه را انجام دهند.

خب این فقط در ژاپن است، آیا می‌شود ما یک الگو را از ژاپن بگیریم و مثلاً یک الگو دیگر را از فنلاند و بخواهیم همه اینها را در کشور پیاده کنیم؟

نه نمی‌شود اینگونه عمل کرد. عرض من این است که آموزش و پرورش و خانواده به عنوان دو رکن اساسی باید به بچه یاد دهند که کار کردن عار نیست، در حالی که در خانواده‌ها به بچه گفته می‌شود درس بخوان وگرنه فردا مجبور می‌شوی، حمالی کنی و منظور از حمالی هم کار یدی، کارگری یا یک مغازه باز کردن و آچار دست گرفتن است. این جریان پشت‌میزنشینی با کار به صورت عینی که کار تولیدی است، متفاوت است.

وظیفه اول البته متعلق به خانواده است، ولی چون خیلی برنامه‌ریزی برای خانواده‌ها قابل انجام نیست و فقط باید کار تبلیغی انجام شود، مجبوریم سراغ آموزش و پرورش برویم که می‌تواند این کار را انجام دهد و اگر ما دنبال نسلی هستیم که می‌خواهیم آن نسل کارا باشد، به کار اهمیت بدهد، کار را مقدس بشمارد و کار یدی را به عنوان یک کار ارزشمند بداند و صرفاً پشت‌میزنشینی را به عنوان کار نبیند، دنبال کار کارمندی صرف نباشد، آموزش وپرورش باید از دوره پیش دبستانی، ابتدایی و اول و دوم متوسطه این را به عنوان فرهنگ برای دانش‌آموز جا بیندازد، چیزی که الان در دستگاه تعلیم و تربیت ما گم است.

نوع کاری که معمولاً ما در مورد وضعیت غیرکارمندی تصور داریم به قول شما کار یدی است، ولی خیلی از کارها الان تغییر ماهیت داده‌اند و مخصوصاً با توجه به‌وجود آمدن پدیده هوش مصنوعی حتی ممکن است خیلی از شغل‌ها یا ماهیت آنها از بین برود، در این شرایط این تفکر که قبلاً وجود داشت که یکبار هم آچار دست بچه بدهید، مسئله آچار است یا اینکه این مسئله فقط مثالی است؟

مثالی داریم حرف می‌زنیم. وقتی شما هوش مصنوعی را هم می‌گویید یعنی یا دارید یک نرم‌افزاری تولید می‌کنید یا یک ربات درست می‌کنید. بحث من این است تفکری که در دوره پهلوی‌ها شکل گرفت، مبنی بر اینکه ما باید درس بخوانیم تا کارمند دولت شویم و از دولت حقوق بگیریم و این پرستیژ دارد، در دنیای معاصر مرده است. معنی آن چیزی که در جلسه با کارگران، رهبر انقلاب اشاره کردند هم این است که ما باید نسلی را تربیت کنیم که به کار فی حد ذاته ارزش بدهد و این چیزی است که مخصوصاً الان با این روش‌های میانبری که افراد دنبال آن هستند در جامعه ما گم شده‌است. این شرط‌بندی‌ها و استفاده از بیت کوین و تتر که نشسته‌اند تا بالا و پایین شود و سود کنند به معنای به دست آوردن پول بدون دردسری است که فرد را به آسایش می‌رساند، ولی نه‌تنها برای رفاه جامعه و توسعه اجتماعی هیچ نقش مثبتی ایفا نمی‌کند، بلکه نقش مخربی هم دارد.

در قشر جوانی که من با آنها ارتباط دارم، متأسفانه تفکر اینگونه است که قدیم‌ها به آن می‌گفتند به‌دنبال «تازکی کار و کلفتی نان هستند» یعنی حاضر نیستند، تن به کار بدهند. وقتی هم که آچار می‌گویم، قرار نیست همه مکانیک شوند، شما اگر بنشینید پشت کامپیوتر یک برنامه‌نویسی خوب کنید یک نوع آچار به‌دستی است و منظور ما هم این است.

یک تفکر دیگر هم در کشور ما وجود دارد که فرصت‌های شغلی الزاماً باید توسط دولت تأمین شود، در حالی که در هیچ جای دنیای حاضر اینگونه نیست و مردم خودشان دنبال ایجاد کار می‌روند. درست است دولت‌ها باید بستر را فراهم کنند و زیرساخت‌ها را بسازند، ولی مردم هستند که سرمایه‌گذاری می‌کنند، کارآفرین هستند و گروهی به دنبال پیوستن به آنها هستند کما اینکه ما این فرهنگ را در ایران قدیم داشتیم و خانواده‌ها فرصت کار ایجاد می‌کردند و البته خانواده خودش را موظف می‌دانست در خانه‌اش را جارو کند و یک درختی هم در خانه بکارد و آبیاری کند، ولی الان ما نه‌تنها دنبال ایجاد کار نیستیم، بلکه حتی می‌گوییم شهرداری چرا فضای سبز ایجاد نمی‌کند، وظیفه او هست که این کار انجام دهد و شهر را هم تمیز کند، ولی آیا من به عنوان یک فرد هیچ رسالتی ندارم.

رضا دهشیری | جوان

خب ما باید در این شرایط چه کاری انجام دهیم؟

ما باید فرهنگ کار و کارآفرینی را به عنوان یک ارزش مقدس جا بیندازیم. اینکه در مورد ژاپن گفتید یک مثال است می‌توان گفت ژاپن بهترین مثال است، چون جزو معدود کشورهایی در دنیاست که کار را مقدس می‌پندارد و کار فقط برای پول در آوردن نیست که البته در جای خودش پول هم خیلی مهم است، ولی خود اصل کار برای آنها مهم است و البته در جاهای دیگر هم همین‌گونه است مثلاً در فنلاند من از نزدیک سیستم آموزش وپرورش آن را دیده‌ام و در نظام آموزش و پرورش این کشور ۹۰ آیتم است که می‌خواهد انواع مهارت‌ها را در مورد کار و زندگی افزایش دهد، ولی در کشور ما با همه بیکاری که وجود دارد، شما اگر امروز کارگاهی داشته‌باشید و ۱۰ نفر کارگر برای آن استخدام کنید، مجبور هستید پنج نفر آن را افغانی بگیرد، چون متأسفانه خیلی از جوانان ایرانی تن به کار نمی‌دهند.

به بحث نسل‌ها و جوانان الان اشاره کردید، آیا این اتفاقی که الان در کشور ما در مسئله کار در بین برخی از جوانان وجود دارد، فقط مخصوص جوانان ماست یا با توجه به اینکه گفتید برخی از مناطق دنیا را دیده‌اید، آیا در جاهای دیگر دنیا نیز فرار از کار در حال رخ دادن است؟

اکثراً مثل ما هستند، من حتی یادم هست در ژاپن بزرگ‌ترها شکایت داشتند که نسل جدید مانند ما کاری نیست و در اروپا هم این اعتراض را دارند که ما همیشه در مترو و اتوبوس کتاب به دست داشتیم یا به دنبال کار بودیم، ولی بچه‌ها امروز اینطور نیستند و انگار این موجی است که درآمدند و پدید شبکه‌های اجتماعی تغییر خیلی جدی را دارد در دنیا انجام می‌دهد و البته تعریف کار هم در دنیا عوض می‌شود.

فقط همین شبکه‌های اجتماعی موجب‌شده جوانان اینطور از فضای کار دور شوند؟

طبیعتاً فرق می‌کند در کشورهایی مثل ما چون اکثر جوانان با جلوه‌هایی از دنیا آشنا شده‌اند، خیلی سعی دارند که به نوعی میانبر بزنند و میزان شرط‌بندی و تراکنش‌های نصف شبانه در ایران که الان هم پلیس فتا و هم قوه قضائیه دست روی آن گذاشته خیلی بالاست و معنای آن این است که جوانان ما سعی می‌کنند از طریق شرط‌بندی و لاتاری یک‌شبه راه صدساله را بروند.

اشاره کردید که آموزش و پرورش نقش مهمی دارد و باید وارد شد، ولی خانواده‌ها در اینجا چه نقشی دارند و چه کاری باید انجام دهند؟

در مورد خانواده‌ها باید این واژه غلط تحقیری را کنار بگذارد که اگر درس نخوانی مانند عمو فلانت حمال می‌شوی و منظور از حمال هم در اینجا مثلاً راننده، قصاب یا دیگر شغل‌های خدماتی است که مقداری کار فیزیکی هم انجام می‌دهند. این تفکر هنوز در خانواده‌ها وجود دارد که خوشبختی افراد در این است که یک مدرک دانشگاهی بگیرند و بعد در یک شرکتی یا مؤسسه دولتی و اگر نشد حداقل در یک شرکت خصوصی جذب شوند. این تفکر باید در خانواده شکسته شود و کار به عنوان یک ارزش در نظر گرفته‌شود. اگر بچه‌ها را بتوانیم یک تور یک‌روزه ببریم که در جاهای مختلف انواع کارها را ببینند، خیلی خوب است یک زمانی در زمان شهید رجایی و شهید باهنر این کار را تحت عنوان طرح دانش انجام می‌دادند که لازم است الان هم انجام شود. باید خانواده به بچه یاد دهد که کار کردن فی حدذاته ارزش است و بیکاری و بیماری می‌آورد. رسانه‌ها هم در اینجا باید ورود کنند و فرهنگ‌سازی انجام دهند.

بالاخره رسانه هم در فضایی که شبکه‌های اجتماعی در حال فعالیت هستند، مجبور است برخی از ضروریات را رعایت کند؛ در اینجا وظیفه رسانه‌ها چیست؟

یک زمانی ضریب نفوذ رادیو و تلویزیون، یک زمانی ضریب نفوذ روزنامه و بعد از آن ضریب ماهواره بالا بود، امروز هم ضریب نفوذ شبکه‌های اجتماعی بالاست و رسانه‌ها هم باید از این ظرفیت استفاده کنند و نگاه سلبی به این قضیه نداشته‌باشند. اگر برای خانواده و جوانان فرهنگ‌سازی کنند خیلی تأثیرگذار خواهدبود. اکنون شبکه‌های مجازی نقش تلویزیون ۳۰ سال پیش و نقش رادیو را ۵۰ یا ۶۰ سال پیش بازی می‌کند و چیزی که جوان در شبکه‌های اجتماعی دریافت می‌کند، واقعاً ملکه ذهنش می‌شود و برای آن انگار وحی منزل است.

گزارش ۲

مهسا گربندی

پول زور در جیب مدارس غیردولتی!

رتبه‌بندی مدارس غیردولتی به نفع کیست؟

ادامه از صفحه اول

■ گلایه والدین

خانم مهدی‌زاده که یک پسر دانش‌آموز در مقطع دوم دبستان و یک دختر پیش‌دبستانی دارد، در رابطه با شهریه‌های گران مدرسه غیرانتفاعی به «جوان» می‌گوید: «از همین حالا غم تأمین شهریه مدرسه پسرم را دارم. سال قبل ۳۳ میلیون تومان برای کلاس اول پسرم جور کردیم و حالا باید مبلغ بیشتری بپردازیم تا در پایه دوم ثبت‌نامش کنند. از همین حالا غصه مدرسه دخترم را هم دارم، بعید است که بتوانم از عهده تحصیل او نیز برآیم.»

او که حال پریشانی دارد با صدای بغض‌آلودش ادامه می‌دهد: «به دو سه مدرسه دولتی که در نزدیکی محل زندگی‌مان هست، رفتم اما صحنه‌های عجیبی را دیدم. دیدم که ۴۵ دانش‌آموز را داخل یک کلاس گذاشته‌اند و معلم سرشان داد می‌کشد تا فقط ساکت باشند! حال اصلاً نحوه آموزش در این کلاس درس شلوغ بماند! چطور انتظار داشته‌باشم پسرم در چنین کلاسی بتواند مفاهیم درسی را یاد بگیرد؟ همسرم می‌گوید دو شیفت کار می‌کند و همه تلاشش را خواهد کرد تا شهریه مدرسه پسرمان را جور کند.»

خانم مهدی‌زاده با گلایه از نظام آموزشی کشور می‌گوید: «می‌گویند آموزش در مدارس رایگان است، اما این واقعیت ندارد. مدارس دولتی هم پول می‌گیرند و مدارس غیردولتی هم روی کیفیت پایین مدارس دولتی مانور می‌دهند و از خانواده‌ها پول‌های هنگفتی می‌گیرند. بارها گفته می‌شود که تخلفات گزارش داده شود تا مسئولان به آن رسیدگی کنند، اما وقتی از اساس همه چیز اشکال دارد چطور می‌توان امید به رسیدگی به شکایات داشته باشیم؟ وقتی آموزش رایگان را به طور کلی زیر سؤال رفته‌است، حالا من از چه چیزی و چه کسی شکایت کنم؟»

■ رتبه‌بندی مدارس غیردولتی

با نزدیک‌شدن به پایان سال تحصیلی و به دنبال آن پیش ثبت‌نام‌ها، شهریه‌های مدارس غیردولتی دغدغه بزرگ خانواده دانش‌آموزان می‌شود. هر چند هنوز شهریه سال تحصیلی ۱۴۰۳ـ۱۴۰۴ رسماً اعلام نشده و فعلاً مقرر شده پیش ثبت‌نام‌ها بر اساس نرخ شهریه سال گذشته صورت گیرد، اما گفته‌شده کف و سقف میزان «شهریه» براساس عملکرد مدارس و بارگذاری مدارک و اطلاعات در سامانه مدارس و مرکز غیردولتی تعیین می‌شود، اما آیا این اقدام مشکل خانواده‌ها با شهریه‌های گران‌قیمت را حل خواهد کرد؟

به تازگی رئیس سازمان مدارس و مراکز غیردولتی و توسعه مشارکت‌های مردمی وزارت آموزش و پرورش با بیان اینکه طبق آیین‌نامه جدید مدارس غیردولتی تکلیف رتبه‌بندی مدارس، شهریه دریافتی، ساعات تدریس معلمان، پوشش بیمه‌ای و نحوه برخورد با مدارسی که شهریه اضافی دریافت می‌کنند مشخص‌شده گفته‌است: «مدارس غیردولتی بین رتبه‌های یک تا پنج متناسب با امکانات، فضا، تجهیزات، نیروی انسانی و کیفیت بخشی آموزشی و پرورشی دسته‌بندی می‌شوند که خانواده‌ها می‌توانند رتبه‌ها را در سامانه مشاهده کنند.» به گفته محمودزاده، رتبه هر مدرسه در تعیین شهریه آن مدرسه اثرگذار است. شهریه‌های پایین این مدارس ترمیم، شهریه‌های بالا کنترل و شهریه‌های متوسط متوازن می‌شود، شهریه فوق برنامه نیز در مدارس غیردولتی نه اجباری است، نه اختیاری و به تناسب شرایط درباره آن تصمیم‌گیری می‌شود.

همچنین مقرر شده سامانه نظارت بر وضعیت مدارس غیردولتی با هدف شفاف‌سازی ایجاد و مجلس و سازمان مدارس غیردولتی به عنوان ناظر، سامانه مذکور را رصد کنند.

این اقدام شاید در ظاهر خوب به نظر برسد، اما چندان نمی‌توان به ماهیت آن خوش‌بین بود، چراکه رتبه‌بندی مدارس غیردولتی یعنی باز گذاشتن دست مدارس با رتبه بهتر برای کسب شهریه بیشتر! اقدامی که پیش از این شاید با ترفندهای دیگری انجام می‌شد، اما حالا ممکن است با بهانه رتبه بهتر انجام شود.

■ اجرای نظارت آنلاین

البته برخی از مسئولان مدارس غیردولتی معتقدند با ابلاغ آیین‌نامه جدید مدارس غیردولتی و ساماندهی وضعیت شهریه می‌توان عملکرد این مدارس را بهتر و شفاف‌تر رصد کرد. بهنام نیک‌نژاد، مدیر کل مدارس غیردولتی وزارت آموزش و پرورش در این‌باره می‌گوید: «طبق این قانون سامانه نظارت بر مدارس غیردولتی با هدف شفاف‌سازی ایجاد می‌شود، البته این در گذشته ایجاد شده‌بود، اما چون پشتوانه قانونی نداشت، عمدتاً مورد اعتراض مدارس قرار می‌گرفت.»

او در پاسخ به این پرسش که سازمان مدارس غیردولتی چگونه در سامانه نظارت بر وضعیت مدارس میزان شهریه دریافتی، تعداد کارکنان و وضعیت فضای آموزشی را نظارت می‌کند، عنوان می‌کند: «وزارت آموزش و پرورش مکلف است حداقل شش ماه بعد از ابلاغ قانون، سامانه الکترونیکی مدیریت، نظارت و ارزیابی مدارس و مراکز غیردولتی را ایجاد کند و تمام اطلاعات از جمله آمار کارکنان و دانش‌آموزان مدارس غیردولتی، فضا و نوع مالکیت، تجهیزات آموزشی، مجوزهای تأسیس و راه‌اندازی، شاخص‌های ارزیابی، میزان شهریه دریافتی، درآمد و هزینه‌ها را ثبت کند.»

همچنین امکان نظارت مجلس نیز وجود دارد. مدیر کل مدارس غیردولتی وزارت آموزش و پرورش با اشاره به اینکه در گذشته مدارس برای اعلام درآمد و هزینه‌ها همراهی نمی‌کردند، می‌گوید: «مجلس و سازمان مدارس غیردولتی به عنوان ناظر می‌تواند سامانه نظارت را رصد کنند؛ در گذشته معلمان مدارس غیردولتی همواره اعتراض داشتند که حقوق آنها اندک است، هم‌اکنون سامانه نظارت می‌تواند درباره شفاف‌سازی مبالغ پرداختی به کارکنان مدارس شفافیت ایجاد کند.»

«والدین نسبت به شهریه بالای مدارس غیردولتی معترض هستند و اما مؤسسان می‌گویند که شهریه مدرسه پایین تعیین می‌شود.» نیک‌نژاد با بیان این موضوع اظهار داشت: «در گذشته چون نمی‌توانستیم اطلاعات مربوط به درآمد و هزینه مدارس را به صورت سامانه‌ای و آنلاین مشاهده کنیم در نهایت شهریه برخی مدارس بسیار زیاد و برخی کم می‌شد.»

او همچنین در پاسخ به این سؤال که آیا امکان برداشت شهریه دریافتی اضافه از حساب مدرسه وجود دارد، بیان می‌کند: «طبق قانون جدید امکان جریمه نقدی مؤسس تا صددرصد شهریه ابلاغی کل دانش‌آموزان مدرسه در همان سال متناسب با مبلغ تخلف مالی وجود دارد، در گذشته جریمه نقدی وجود نداشت.»

■ مسئولان امیدوار، خانواده‌ها ناامید

مسئولان این حوزه امیدوارند که با ساماندهی مدارس غیردولتی و شفاف شدن شهریه آنها مشکلات پیش آمده در سال‌های تحصیلی گذشته مرتفع می‌شود، اما والدین امیدی به بهبود شرایط ندارند، چراکه آنها طی سال‌های متمادی، با چشم خود دیده‌اند که همه بخشنامه‌ها و اقدامات در جهت افزایش هزینه تحصیل در مدرسه بوده‌است و دست مدیران مدرسه را برای گرفتن شهریه‌های گران‌قیمت باز گذاشته‌اند. آنها که مسئولان را در رایگان شدن تحصیل و همچنین برقراری عدالت آموزشی ناتوان دیده‌اند، امیدی به بهتر شدن اوضاع ندارند. اما ای کاش این‌بار، فقط این‌بار همه چیز به نفع خانواده‌ها و دانش‌آموزانشان باشد تا بخشی از اعتماد از دست رفته آنها بازگردد.

تحصیل رایگان و باکیفیت حق همه دانش‌آموزان است. دانش‌آموزانی که امروز کوچک به حساب می‌آیند، اما سال‌ها بعد، آینده کشور را می‌سازند. کمتر کسی است که نداند سرمایه‌گذاری روی این قشر از جامعه چه تأثیر مثبتی در بهبود شرایط جامعه و کشورمان دارد. پس کاش دیرتر از این نشده، شرایط تحصیل رایگان و استاندارد برای همه آنهایی که آینده‌سازان کشور هستند، فراهم شود تا حتی کسی که نمی‌تواند از عهده پرداخت شهریه‌های گران‌قیمت برآید بتواند استعدادش را شکوفا کند.